

שמירת המקדש

רמב"ם הל' בית הבחירה פרק ח

- (א) שמירת המקדש מצות עשה וausef שאין שם פחד מאויבים ולא מלסתים שאין שמירתו אלא כבוד לו אינו דומה פלטרין שיש עליו שומרין לפלטרין שאין עליו שומרין:
- (ב) ושמירה זו מצותה כל הלילה והשומרים הם הכהנים והלוים שנאמר (במדבר יח,ב) ואתה ובניך אתך לפני האל העדות כלומר אתם תהיו שומרים לו והרי נאמר (במדבר יח,ד) ושמרו את שמירתת האל מועד ונאמר (במדבר ג,ה) והחונים קדמה לפני האל מועד מזורה משה ואהרן ובניהם שומרי משמרת הקדש:
- (ג) ואם בטלו שמירה עבורי ללא תעשה שנאמר ושמרו את משמרת הקדש ולשון שמירה אזהרה היא לא מدت שמירתו מצות תעשה וביטול שמירתו מצות לא תעשה:
- (ד) מצות שמירתו שהי הכהנים שומרים מבפנים והלוים מבחוץ וכ"ד עדיה שומרין אותו בכל לילה תמיד בכ"ד מקום הכהנים בגין מקומות ולהلوים בכל"א מקומות:

מנחת חינוך מצוה שפת

[א] שנצטו הכהנים והלוים לשמר המקדש וכו'. דיני מצוה זו מבוארים בר"מ פ"ח מבית הבחירה. והנה נלמד במסכת תמיד כ"ז ע"א מקרים דכהנים שומרים בשלשה מקומות ולהلوים בעשרים ואחד מקומות. ומבואר בר"מ ה"ב ובהרבר המחבר דشمירה זו מצותה רק בלילה, והפרש במסכת תמיד כ"ה ע"ב כתוב דעתה זו נהוגת ביום ובלילה, והמשנה למלך מביאו כאן ה"ב וכותב דברי המפרש תמותה. וגם ראיתי בספר באර שביע בפירוש מסכת תמיד כאן שתמה על המפרש, וכותב דבר זה לא היה ולא נברא, דעתה זו אינה אלא בלילה, ושכן כתבו הר"מ וסמן ג' וכו'. ולhidiy צ"ע, אדרבא מلنן דאיתנה אלא בלילה, כיון שאיןנו מפני פחד אלא מפני הכבד דאיתנו דומה פלטרין וכו' כמבואר בר"מ כאן ה"א, ופרק חז"י דפלטרין של מלכים יש שומרים ביום ג'ב, וגם ממשנה מדות פ"א מ"ב דאיש הר הבית היה מחזר וכו', אורחא דמליטה נקייט, דברים אין דרך לישן רק בלילה, וכעת אני יודע טעם לדברי הראשונים דסבירים דהיא רק בלילה, ואפשר למצוא באיזה בריתיא,etz"ע:

שרת אבני נזר חלק יורה דעה סימנו תמעט

ב"ה פה קראשנוויטע. שלום וכל טוב לכבוד הרבי החריף החסיד מוור"ר הלל משה מעשיל מעיר ביאליסטאך יושב ירושלים טובב"א.

א) על דברת מע"ת אם חובה בזמה"ז להושיב שומרים למקדש. הנה אשיבתו כפי קוצר שכלי אולם לא להלכה ולא למעשה כי לא בי הוא להכريع בדבר הנוגע לכל ישראל ות"ל לא אלמן ישראל אך הני כותב דרך מ"ר מ"ב בעלמא:

ד) והנה בפשיטות י"ל בטעמא דאי שמירתו מפני הגנבים שאין שם גנבים כמ"ש הרמב"ם היינו שאין תכלית המכון של השמירה עברו זה. אבל מ"מ צריך شيיה שם שימור עליו והשומר בודאי לשמור הכלים. ואף שבלא"ה לא הי' גונבים. מ"מ אין כבוד המקדש شيיה הפקר ואם הי' גונבים. ע"כ צריך שmirah. אבל בזמה"ז מה ישמור:

ה) אולם יש הפרש השמירה שלא יבוא שם מי אסור לבוא. ולמ"ד קדשה לעתיד לבוא אף בזמה"ז הנכנס לתוכה חייב כמו ערל טמא ועכרים או שלא יבז זר להיכיל. וכעין שמירת תרומה שהיא שלא תטמא. וכן במקדש כי את מקדש ד' טימה. ואף שבלא"ה לא הי' נכסין. מ"מ שוב hei כבוד המקדש שלא כל הרוצה לכנוס יכנס. וזה שיק Af בזמה"ז. ולא מביעיא אם הי' בכח לפועל אצל הסולטאן שינויו לשמור שלא יכנס שם עכרים ג'ב דחויה שימור יפה כיון דמן הדין אסור לכנוס אף בזמה"ז. ואפי' אם לא יוכל לשמור נגד הגויים. מ"מ שיק שימור נגד ישראל. וא"כ שפיר שיק שmirah שלא יכנס שם טמא.

ו) והנה יש לעיין אם שימור חשוב עבודה. ומדברי הרמב"ם פ"ג מהלכות כל המקדש שחשבו בכלל עבודה הלויים מבואר שעבודה הוא.

ח) והנה בהרמב"ם פ"ח מהלכות בית הבחירה הלכה ו' לא הי' הכהנים השומרים ישנים בגדי קודש כו' י"ל "ש במל"מ דהשומרים הי' מקצתם שומרים ומקטתם ישנים וחוזר חלילה. ומבואר מזה דזוקא ישנים לא הי' בגדי כהונה אבל שמירתן הי' בגדי כהונה. והרי האבנט פסק הרמב"ם שהי' ככלאים ולדעתו אסור ללבשו שלא בשעת עבודה. אלא דלטימי' דshmira hei עבודה וצריך בגדי כהונה.

י) מעתה שזכהנו דשמירת הכהנים עבודה ובגדי כהונה. הדבר ברור ד אסור בטמא מותים. וא"כ בזמה"ז אוזא לה שמירת הכהנים:
יא) אך מדברי הרא"ש והפרש [תמיד כז לע"א] דסוברים שהשומרים ה"י קטנים. מוכח דלאו עבודה הוא דקטן לאו בר עבודה הוא בין בכהנים בין בלויים. קיצור הדברים דשמירת הכהנים הוא במחלוקות שני"י דלהרמב"ם אוזא ל"י שמירת הכהנים לדין דכלנו טמא מותים. ולדעת הרא"ש והפרש דלאו עבודה הוא איתא גם בטומאה:
יב) עתה נדבר משמרות הלויים דאף שהדבר ברור דשמירת הכהנים והלויים מצוה אחת מבואר בכל מומי מצות מ"מ אין ברור שמעכבים זה את זה.

יג) ומ"מ נ"ל דשמירת לויים בלא"ה בכלל אין בזמה"ז מאחר שהליך דוד ושמואל למשמרות איזה מן המשורדים ואיזה מן השוערים מבואר בכתב. ושוערים הינו שומרים כ"ל והכל משורר שישיר בmittah [ערכין יא ע"ב]. ומאין דעת מי מה השוערים. וכל זמן שלא נבנה ולא נשתנו המשמרות עדין הם כמו שסדרות דוד ושמואל בדורות. ואי אפשר לקיים מצות שמירה בזמן הזה גם בלויים בזמה"ז אף שלא הוזהר על הטומאה רק הכהנים.

דברי ידידו הדור"ש הק' אברהם:

מנחת חינוך

[ב] לעניין שמירת המקדש בודאי אף הכהנים בעלי מומי כשרים, דלא מצינו דיהיה זה עבודה דברי מומי יפסלו, ובודאי הם כשרים. וחללים אינם כהנים כלל ופסולים, וזה פשוט. וגם פשוט דכל הפסולים לעבודה כגון עור וכדומה, כשרים כמו דכשר בעל מום, כਮבוואר דאיתנה עבודה כלל רק גזירות הכתוב שייהיו בני אהרן ובני לוי, וזה פשוט. ולכארה נראה דאף חרש שוטה וקטן כשרים老子, אף דהיא מצות עשה והנהו לאו בני מצוה נינהו, מ"מ עיקר המצווה היא על הבית דין של הכהנים או על הבית דין של ישראל ומהמקדש ילכו סבביו שומרים מהכהנים והלויים, א"כ כיון דשמרין אותו מקימים המצווה, למצוה זו היא מצוה על ישראל ובכל עניין קיימו כל ישראל המצווה הזאת. וכן מבואר בפ"א מ"א דתמיד בית אבטינס ובית הניצוץ הרובים היו שומרים שם, ופירש המפרש רובים הינו שלא הגיעו לבן שלוש שנה דין עובדין עבודה וכו', מבואר מצות שמירה נתקימה בקטנים ג"כ. והמשנה למלה כאן בהל' ה' מביא דברי המפרש, וכתב שם דברים תמהים, דאיך יתכן מצוה זו שהיא שמירת המקדש שהיא עשה ינוחו אותה לעשות לקטנים שאיןם בני מצוה וכו', על כן פירש דמיiri בפחותם מבני עשרים, ע"ש. ואני מבין התמייה הזאת, דבכהאי גוננא מצינו בפ"י מעשה הקרבנות ה"א, דמבוואר שם דאכילת קדשי קדשים היא מצות עשה, ונוחשנים בכל התר"ג בפתחה ההלכות מעשה הקרבנות, ובזה"ז מבואר דקטן מותר להאכילו קדשי קדשים, חזין אף דהיא מצוה מניחין לעשות לקטנים, אף שם אינם בני מצוה וא"פ שאינם חייבים מ"מ המצווה נתקימה, הכא נמי המצווה נתקימה אף בקטנים. על כן נראה דיווצאים ג"כ ע"י חרש שוטה וקטן דעתה המפרש.

שר"ת ציע אליעזר חלק י סימן א

(ע) אודות אי גם בזמה"ז ישנה המצווה של שמירת המקדש מצינו שהרוחב בזה את הדיון בספר משכנות ל아버지 יעקב ח"ב, דעת המחבר שם הוא לחיבורו, והגאנונים הגרי" מקוטנא והאדרא"ת ד"ל ועוד הראו לו פנים לפטור, וכ"כ האבנוי נזר ח"ב סימן תמן ט שא"א לקיים מצות שמירה בזמה"ז גם לכוא חיובא, וכך העלה בזה בספר עולת תמיד והוכחה בכמה ראיות שהגט דקדושה וראשונה קדשה לשעתה וקידשה לע"ל מ"מ חייב השמירה לכוא כי אם בזמן שהי' ביהם"ק קיים עיין שם. ומה שרצו להזכיר בזה לעניינו הוא נימוק חשוב שרائي שכתב בזה לפטור בספר מעשי למלך על הרמב"ט בסוף ה' בית הבהירה (נוסף למ"ש בזה בפ"א מה' ביהת מקדש ה"ז), והוא זה, דכיון דהאותות נכנסין לשם ובאמת אין לנו יכולם לעכב א"כ הוא כאלו בידיעתו נכנסים לשם ואיכא איסורה עין שם. והנימוק הזה הוא נימוק חשוב מאד וראוי שניתנו עליו במיוחד כתעת בעלה השיטה על כל השטח הקדוש בידינו הוא, ומאליך לא יוכל לעכב את הגנים מליכנס שם מסיבה של מה יאמרו הגנים בעולם הגדול, וד"ל, لكن נהי שומרחים אנו לשומר על המקום מסיבה בטוחנית, אבל כל מה שאפשר להיות בזה בשב ואל תעשה הרי זה יותר משובח, כי הרי ראה ראיינו מהאיסור שיש גם בזמה"ז מלהכנים גוים בשטח בית המקדש.